

ROKIŠKIO R. OBELIŲ GIMNAZIJA
MOKINIŲ EKSKURSIJŲ, IŠVYKŲ, KELIONIŲ, TURISTINIŲ ŽYGIŲ
ORGANIZAVIMO
TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rokiškio r. Obelių gimnazijos mokinių ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių organizavimo tvarkos aprašas (toliau - aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro patvirtintu Vaikų turizmo renginių organizavimo aprašu, patvirtintu 2005 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. ISAK- 330 nustato ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių (toliau - renginiai) organizavimo tvarką.

2. Aprašo tikslas – garantuoti dalyvaujančių renginiuose mokinių saugumą.

3. Aprašo uždaviniai:

3.1. reglamentuoti ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių organizavimo ir vykdymo tvarką;

3.2. nustatyti asmenų, atsakingų už mokinių saugumą, vadovaujantis pareigybės aprašymu, funkcijas.

4. Šiuo aprašu privalo vadovautis Rokiškio r. Obelių gimnazijos mokytojai, pedagogai, kiti asmenys, organizuojantys ir vykdančys mokinių renginius (toliau – renginio vadovai).

5. Apraše vartojamos sąvokos:

ekskursija – numatytų turistinių objektų lankymas ugdymo tikslais;

išvyka – organizuota mokinių grupių kelionė pėsčiomis arba transporto priemonėmis į numatytą turizmo objektą mokslo ir pan. tikslais;

kelionė – keliavimas kokia nors transporto priemone numatytu maršrutu;

renginio vadovas – asmuo, paskirtas direktoriaus įsakymu organizuoti ir vadovauti mokinių ekskursijai, išvykai, kelionei, turistiniam žygiui;

turistinis žygis – įvairios trukmės ugdymo tikslais organizuota kelionė nustatytu maršrutu pėsčiomis ir (arba) įvairiomis transporto priemonėmis.

II SKYRIUS
EKSKURSIJŲ, IŠVYKŲ, KELIONIŲ, TURISTINIŲ ŽYGIŲ ORGANIZAVIMAS

6. Renginio vadovo veiksmai:

6.1. ne vėliau kaip prieš 3 darbo dienas iki renginio vyksiančio Obelių apylinkėse, teikia direktoriui tvirtinti vykstančių mokinių sąrašą (3 priedas) ir programą (2 priedas);

6.2. ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki renginio vyksiančio už Obelių apylinkių ribų, teikia direktoriui tvirtinti vykstančių mokinių sąrašą su tėvų sutikimais (1 priedas) ir programą (2 priedas);

6.3. ne vėliau kaip prieš 10 darbo dienų iki renginio vyksiančio už Lietuvos respublikos ribų, teikia direktoriui tvirtinti vykstančių mokinių sąrašą su tėvų sutikimais (1 priedas), renginio vadovas - ir programą (2 priedas);

6.4. susipažįsta su mokinių ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių saugos ir sveikatos instrukcija (5 priedas) pasirašo saugos instruktavimų registravimo žurnale (4 priedas);

6.5. pasirašytinai supažindina mokinius su mokinių ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių saugos ir sveikatos instrukcija (instruktažas), informuoja apie renginio formą ir priemones;

6.6. paskirsto renginio dalyviams užduotis, o dalyko mokomosios ekskursijos dalyvius supažindina su programa;

6.7. su tiesioginiu vadovu derina renginio programą ir po renginio įvertina bei aptaria rezultatus.

7. Mokyklos direktoriaus veiksmai:

7.1. tvirtina vykstančių mokinių sąrašą, maršrutą, renginio datą, laiką, o dalyko mokomosios ekskursijos – ir programą;

7.2. paskiria renginio vadovą (-us), (15 mokinių grupei skiriamas 1 renginio vadovas).

8. Atsakingo už mokinių saugą ir sveikatą asmens veiksmai:

8.1. pasirašytinai supažindina renginio vadovą su mokinių ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių saugos ir sveikatos instrukcija;

8.2. kontroliuoja mokinių ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių organizavimo aprašo tvarkos laikymąsi.

III SKYRIUS

EKSKURSIJŲ, IŠVYKŲ, KELIONIŲ, TURISTINIŲ ŽYGIŲ VYKDYMAS

9. Renginio vadovas:

9.1. privalo turėti renginio dalyvių sąrašą (3 priedas) ir Vaikų turizmo renginių vadovų pažymėjimą.

9.2. reikalauja, kad mokiniai griežtai laikytųsi mokinių ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių saugos ir sveikatos instrukcijos;

9.3. įgyvendina numatytą renginio programą;

9.4. pakeičia maršrutą, sustabdo arba nutraukia turizmo renginį, jeigu susidaro situacija, gresianti mokinių saugai.

10. Įvykus nelaimingam atsitikimui renginio vadovas nedelsdamas:

10.1. suteikia pirmąją pagalbą;

10.2. kviečia greitąją pagalbą;

10.3. kviečia policiją;

10.4. praneša mokyklos vadovybei apie įvykį;

10.5. informuoja mokinių tėvus (globėjus);

11. Renginio vadovas atsako už mokinių saugą ir sveikatą iki renginio pabaigos.

IVSKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12. Mokinių ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių organizavimo aprašas gali keistis atsiradus naujiems dokumentams reglamentuojantiems mokinių saugą ir sveikatą.

Rokiškio r. Obelių gimnazijos
mokinių ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių
organizavimo tvarkos aprašas
1 priedas

PRANEŠIMAS TĖVAMS APIE RENGINĮ

Renginys _____

vyks _____, **vietovė** _____

Renginyje dalyvaus

_____

(mokinio vardas, pavardė)

Renginio vadovas

_____

(Vardas pavardė)

Susipažinau ir sutinku

_____

—

(vieno iš tėvų parašas, vardas, pavardė)

Tėvų telefono Nr. _____

Rokiškio r. Obelių gimnazijos
mokinių ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių
organizavimo tvarkos aprašas
2 priedas

ROKIŠKIO R. OBELIŲ GIMNAZIJA

.....
(renginio forma ir pavadinimas)

PROGRAMA

.....
(data)

Renginio tikslas.....
.....
.....

Renginio uždaviniai:

1. ....
  2. ....
  3. ....
- .....

Renginio data, laikas: .....

Dalyviai: .....

Maršrutas.....

Planuojama aplankyti objektus:

1. ....
  2. ....
  3. ....
  4. ....
  5. ....
  6. ....
- .....

Laukiamas rezultatas: .....

.....

.....

Renginio vadovas .....

(parašas, vardas, pavardė)

Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas.....

(parašas, vardas, pavardė)

Rokiškio r. Obelių gimnazijos
mokinių ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių
organizavimo tvarkos aprašas
3 priedas

ROKIŠKIO R. OBELIŲ GIMNAZIJA

.....
(renginio forma ir pavadinimas)

DALYVIŲ SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Mokinio pavardė, vardas	Klasė
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		
21.		
22.		
23.		
24.		
25.		
26.		
27.		
28.		

Renginio vadovas .....
(parašas, vardas, pavardė)

Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas.....
(parašas, vardas, pavardė)

Rokiškio r. Obelių gimnazijos
mokinių ekskursijų, išvykų, kelionių, turistinių žygių
organizavimo tvarkos aprašas
5 priedas

ROKIŠKIO R. OBELIŲ GIMNAZIJOS MOKINIŲ EKSKURSIJŲ, IŠVYKŲ, KELIONIŲ, TURISTINIŲ ŽYGIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJOS

I SKYRIUS SAUGUS ELGESYS KELYJE:

1.1. pėstieji privalo eiti šaligatviais arba pėsčiųjų takais dešine puse, o ten, kur jų nėra, - kelkraščiu. Jeigu šaligatvio, pėsčiųjų tako, kelkraščio nėra arba jais eiti negalima, leidžiama eiti viena eile važiuojamosios dalies pakraščiu;

1.2. net ir labai dideliuose sambūriuose negalima stumdytis, skintis kelio alkūnėmis. Pastebėję, kad kas nors skuba, pasitraukite į šalį;

1.3. jeigu turistinė grupė keliauja su lazdomis, tai lazda reikia laikyti vertikaliai, nes horizontaliai nešti lazda ar ilgą skėtį yra pavojinga, į jų smaigalius gali susižeisti praeiviai. Skėčiu ir lazda nemosuoti;

1.4. kelkraščiu arba važiuojamosios dalies pakraščiu einantys pėstieji turi eiti prieš transporto priemonių važiavimo kryptį;

1.5. į kitą važiuojamosios dalies pusę pėstieji privalo eiti tik pėsčiųjų (taip pat požeminėmis ir esančiomis virš kelio) perėjomis, o kur jų nėra - sankryžose pagal šaligatvių arba kelkraščių liniją. Kai matomumo zonoje perėjos ar sankryžos nėra, leidžiama eiti per kelią stačiu kampu į abi puses gerai apžvelgiamose vietose, tačiau tik įsitikinus, kad eiti saugu;

1.6. nespėjusieji pereiti važiuojamosios dalies turi stovėti saugumo salelėje arba ant paženklintos ar įsivaizduojamos linijos, skiriančios priešingų kryptių transporto srautus. Baigti eiti per kelią galima tik įsitikinus, kad eiti saugu;

1.7. artėjant specialiajai transporto priemonei su įjungtais mėlynais ir raudonais (arba tik mėlynais) žybciojančiais švyturėliais ir specialiais garso signalais, pėstieji neturi pradėti eiti per važiuojamąją dalį, o esantys važiuojamojoje dalyje privalo nedelsdami iš jos pasitraukti;

1.8. laikytis saugaus eismo taisyklių;

1.9. neatsilikti nuo grupės.

II SKYRIUS SAUGUS ELGESYS TRANSPORTO PRIEMONĖSE: AUTOBUSE, TROLEIBUSE, TRAUKINYJE:

2.1. tvarkingai įlipti ir išlipti iš transporto priemonės tik transporto priemonei visiškai sustojus ;

2.2. pirmenybę sėsti į viešąjį transportą turi neįgalūs asmenys, maži vaikai, pagyvenę žmonės;

2.3. tvarkingai susėsti ir sėdėti arba stovėti transporto priemonėje;

2.4. laikytis transporto priemonių taisyklių: draudžiama iškišti rankas, persisverti pro važiuojančios transporto priemonės langą, važiuojant atidarinti duris, išlipus iš transporto priemonės, iškart bėgti per gatvę ir kt.;

2.5. dėl paskirties vietos pasitikslinimo, dėl persėdimo reikia teirautis transporto darbuotojų, o ne keleivių, nes pastarieji gali suklaidinti;

2.6. nešiukšlinti transporto priemonėje. Maisto likučiai ir šiukšlės metami į šiukšlių dėžę. Draudžiama juos mesti pro langą ar po sėdyne;

2.7. klausyti vairuotojo ir lydinčių asmenų nurodymų;

2.8. atsargiai pereiti gatvę išlipus.

III SKYRIUS

EKSKURSIJOS DALYVIŲ ELGESYS MUZIEJUOSE IR PARODOSE:

- 3.1. muziejuose ir parodose kiekvienas dalyvis privalo saugoti eksponatus, neliesti jų rankomis, vaikščioti atsargiai, nekliudyti eksponatų, klausytis ekskursijos vadovo nurodymų ir jų pasakojimo apie vieną ar kitą eksponatą;
- 3.2. garsiai kalbėtis ir juoktis parodų salėse neetiška;
- 3.3. nedera nemandagiai ir įkyriai ginčytis su ekskursijų vadovais;
- 3.4. kritikuoti atskirus eksponatus ir meno kūrinius reikia labai subtiliai, nesipuikuojant;
- 3.5. vadovo pasakojimo reikia klausytis visos ekskursijos metu, nors ir būtų neįdomu;
- 3.6. savo emocijas reikia demonstruoti subtiliai, kad netrukdytume kitiems lankytojams;
- 3.7. lankantis muziejuose ir parodose nemandagu eksponatus peržiūrėti skubotai, tarsi praeinant pro šalį, neįsigilinus į dailės kūrinių ar eksponatą, ypač į tuos, kurie jums patinka;
- 3.8. nemandagu reikšti nepasitenkinimą meno kūrinių, eksponatų, garsiai reikšti savo nuomonę;
- 3.9. garsiomis kalbomis ir pastabomis negalima blaškyti kitų dėmesio ir trukdyti gidų-ekskursijos vadovui.

IV SKYRIUS

SAUGUS ELGESYS PRIE VANDENS TELKINIŲ:

- 4.1. Turizmo renginiuose maudytis galima tik sveikatingumo, higienos, o ne sporto tikslais.
- 4.2. Vykdamas turizmo renginius maudymosi vieta parenkama iš anksto. Maudytis leidžiama tik paplūdimiuose ir kitose nustatyta tvarka įrengtose maudymosi vietose vadovaujantis Lietuvos higienos normos HN 79:2010 reikalavimais.
- 4.3. Maudymosi plotą privalo žinoti visi besimaudantieji.
- 4.4. Maudomasi tik turizmo renginio vadovui leidus ir jam stebint.
- 4.5. Vienu metu gali maudytis ne daugiau kaip 8 vaikai. Maudymosi metu turizmo renginio vadovui reikia būti labai atidžiam.
- 4.6. Maudymosi metu draudžiama be reikalo šūkauti, nes šauksmas yra pagalbos prašymo signalas.
- 4.7. tvarkingai ir kultūringai elgtis ant kranto.

V SKYRIUS

SAUGUS ELGESYS MIŠKE IR PARKE:

- 5.1. tvarkingai ir kultūringai elgtis;
- 5.2. kurti laužus tik tam skirtose vietose ir tik leidus vadovui;
- 5.3. nežaisti su degtukais;
- 5.4. nelaužyti medžių, neskinti globojamų augalų, nepažeisti gamtos saugos įstatymų;
- 5.5. laipiojant ir bėgiojant stengtis nesusižeisti;
- 5.6. atidžiai klausytis vadovo instrukcijų ir pasakojimo;
- 5.7. saugotis erkių: naudoti priemones, skirtas erkėms atbaidyti, apsirengti šviesiais drabužiais. Jei įgėlė bitė, uodas ar kitas vabzdys ant skaudamos vietos uždėti šaldomąjį kompresą ir kreiptis į gydytoją;
- 5.8. nesiartinti prie miško gyvūnų, neerzinti jų.

VI SKYRIUS

SAUGUS ELGESYS ŽYGIUOSE DVIRAČIAIS:

6.1. važiuoti keliais dviračiu leidžiama ne jaunesniems kaip 14 metų asmenims, o išklausiems atitinkamą mokymo kursą ir turintiems mokymo įstaigos išduotą pažymėjimą, – ne jaunesniems kaip 12 metų asmenims. Gyvenamojoje zonoje dviračių vairuotojų amžius neribojamas;

6.2. dalyviai privalo važiuoti vienas paskui kitą;

6.3. jei tik įmanoma, turi važiuoti dviračių taku, o kur tokių takų nėra, leidžiama važiuoti viena eile važiuojamosios dalies kraštine dešine juosta kuo arčiau jos dešiniojo krašto; turi pasirinkti saugų greitį, atsižvelgdami į aplinkos sąlygas, asmeninius važiavimo įgūdžius ir dviračio būklę;

6.4. privalo laikytis saugaus atstumo iki važiuojančiojo prieš juos (stabdymo kelias); jei eismas intensyvus ir reikia pasukti į kairę, apsisukti ar pervažiuoti į kitą kelio pusę, dviračio vairuotojas turi nultipti ir kirsti važiuojamąją dalį vesdamas dviratį, nesudarydamas kliūtis kitoms transporto priemonėms;

6.5. dviračio vairuotojui leidžiama važiuoti keliu tik tvarkingą stabdį ir garso signalą turinčiu dviračiu. Dviračio gale turi būti raudonas šviesos atšvaitas, iš abiejų šonų – oranžiniai šviesos atšvaitai arba kiti šviesą atspindintys elementai, pritvirtinti prie ratų stipinų. Važiuojant keliu tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui, dviračio priekyje turi degti baltos šviesos žibintas, o dviračio gale – raudonos šviesos žibintas, dviračio vairuotojas privalo dėvėti šviesą atspindinčią liemenę arba būti prie drabužių kitiems eismo dalyviams matomoje vietoje prisisekęs šviesą atspindinčius elementus. Dviračio vairuotojai (keleiviai) iki 18 metų, važiuodami (vežami) keliu, privalo būti užsidėję ir užsisekę dviratininko šalną.

Kitiems vyresniems kaip 18 metų asmenims, dviračiu važiuojantiems keliu, rekomenduojama būti užsidėjus ir užsisegus dviratininko šalną;

6.6. jeigu eismas intensyvus ir reikia pasukti į kairę, apsisukti ar pervažiuoti į kitą kelio pusę, dviračio vairuotojas turi nultipti ir kirsti važiuojamąją dalį vesdamas dviratį, nesudarydamas kliūtis kitoms transporto priemonėms;

6.7. ne sankryžoje esančiame nereguliuojamame dviračių tako ir kelio susikirtime dviračio vairuotojas privalo duoti kelią juo važiuojančioms kitoms transporto priemonėms ir pėstiesiems;

6.8. važiuojamosios dalies pakraštyje pažymėtu dviračių taku, kuris nuo gretimos eismo juostos nėra atskirtas veja, borteliu, atitvarais ir panašiai, dviračio vairuotojui leidžiama važiuoti tik ta pačia kryptimi, kuria vyksta eismas gretima eismo juosta;

6.9. dviračių taku dviračio vairuotojas privalo važiuoti kuo arčiau tako (jiems skirtos tako dalies) dešiniojo krašto. Jeigu pėsčiųjų ir dviračių eismui skirtame take ar šaligatvyje važiuojamosios dalies ženklavimo linijomis (baltu dviračio simboliu) yra paženklinta dviračių eismui skirta tako (šaligatvio) dalis, dviračio vairuotojas privalo važiuoti tik ja ir kuo arčiau jos dešiniojo krašto. Dviračių vairuotojai privalo nesukelti pavojaus pėstiesiems;

6.10. vietose, kur eismą reguliuoja šviesoforai, dviračių vairuotojai privalo paisyti šviesoforų su dviračio simboliu, o kai jų nėra – transporto šviesoforų signalų.

VII SKYRIUS

SAUGUS ELGESYS SPORTINIŲ RENGINIŲ METU:

7.1. sportinių renginių metu visi dalyviai turi būti pratybų vietoje;

7.2. besąlygiškai klausyti visus renginį organizuojančio vadovo nurodymus;

7.3. renginio vietoje laikytis saugaus elgesio taisyklių: nelaipioti stadione esančiais įrengimais, naudoti sportinį inventorių tik pagal paskirtį, dėvėti sportinę aprangą.

VIII SKYRIUS

SAUGUS ELGESYS ANT LEDO:

Ant užšalusių vandens telkinių draudžiama:

8.1. lipti, vaikščioti, čiuožinėti, žvejoti, jei ledo storis mažesnis nei 7 cm, taip pat, kai ledas turi sniego priemaišų, nėra skaidrus, atlydžio metu;

8.2. vienam eiti ant ledo tamsiu paros metu;

8.3. žmonių grupei eiti, čiuožti, jei ledo storis mažesnis nei 15 cm, o atstumas tarp grupių mažesnis nei 5 m;

8.4. gręžti daug ekečių arti viena kitos ir būriuotis vienoje vietoje, kai ledas plonesnis kaip 30 cm;

8.5. važiuoti ar stovėti su motorinėmis transporto priemonėmis ant vandens telkinių ledo,

8.6. važiuoti motorizuotomis transporto priemonėmis, išskyrus organizuojant renginius (turint renginio organizavimui išduotą leidimą);

8.7. rengti čiuožykla ant gilesnių negu vieno metro vandens telkinių;

8.8. naudotis čiuožyklomis, kai ledo storis mažesnis negu 25 cm, ledas turi sniego priemaišų – nėra skaidrus, atlydžio metu.

8.9. žvejoti ant ledo neturint dviejų lanksčia jungtimi sujungtų smaigų, kuriais įlūžus būtų galima pasinaudoti išlipti ant ledo.

8.10. Čiuožyklą eksploatuojanti ar renginius ant užšalusių vandens telkinių organizuojanti organizacija privalo užtikrinti žmonių saugumą. Jei ledo storis ar jo struktūra kelia pavojų žmogaus gyvybei, čiuožyklos eksploatacija ar ant ledo organizuojami renginiai turi būti sustabdyti.

Įlūžus ledui:

8. 11. stenkitės išsilaikyti vandens paviršiuje ir ant ledo krašto iššliaužti ant nugaros – taip visada lengviau išlipti iš eketės;

8. 12. ropškites ant ledo į tą pusę, iš kur atėjote;

8.13. ant ledo užšliaužkite plačiai ištiesę rankas, kad padidėtų atramos plotas;

8.14. užšliaužę ant ledo iškart nesistokite, ridenkitės nuo eketės kuo toliau į tą pusę iš kur atėjote.

IX SKYRIUS

SAUGUS ELGESYS MASINIUOSE RENGINIUOSE

9.1. saugokite save bei padėkite ištiktiems bėdos;

9.2. laikykitės kelių eismo taisyklių, viešosios tvarkos reikalavimų ir rimties;

9.3. būkite geranoriški, paslaugūs vieni kitiems, prireikus suteikite pagalbą pasiklydusiems, geranoriškai vykdykite savanorių ar policijos pareigūnų prašymus, nurodymus;

9.4 šiltuoju metų laiku esant aukštai oro temperatūrai nepamirškite galvos apdangalo, su savimi turėkite vandens, sutrikus sveikatai skambinkite bendruoju pagalbos telefonu 112, 103 (Omnitel (Telia)), 033 (Bite, Tele2);

9.5.pastebėjus ugnį, dūmus, gaisrą skambinkite bendruoju pagalbos telefonu 112, 102 (Omnitel (Telia)), 022 (Bite, Tele2);

9.6. renginio prieigose asmenų ir daiktų patikrą gali vykdyti policijos pareigūnai, todėl į renginį su savimi nesineškite jokių nebūtinai reikalingų daiktų, didelių rankinių, kuprinių, krepšių;

9. 7. nesineškite link renginio vietos pirotechnikos priemonių, degių medžiagų ar skysčių (net ir buitinių priemonių), peilių (net ir kišeninių) ar kitų aštrių daiktų,

9.8. pastebėjus paliktą įtartina krepšį, rankinę, lagaminą ar kitą įtartina objektą, nedelsiant informuokite 112, arba artimiausią patruliuojantį pareigūną, nelieskite paliktų įtartinų daiktų;

9.9. pastebėję ginkluotą ar įtartinai besielgiantį asmenį, nedelsiant informuokite 112, arba artimiausią patruliuojantį pareigūną;

9.10 nekelkite panikos, minioje kilus spūsčiai ar panikai, stenkitės kuo ramiau pasišalinti iš žmonių minios, tiksliai klausykite savanorių ir pareigūnų nurodymų;

9.11. susitarkite su lydinčiais asmenimis dėl susitikimo vietos jei pasiklystumėte;

9.12. pasiklydus mieste, pasimetus renginio vietoje, nedelsiant kreipkitės 112 arba į artimiausią patruliuojantį pareigūną, kuo tiksliau nurodant asmens duomenis;

9.13. vaikai turėtų turėti lydinčių asmenų ar tėvų kontaktinius duomenis.